

DEĞİŞEN ALGILAR: AVRUPA GÜVENLİK ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ (EUISS) VE TÜRKİYE'NİN AB GÜVENLİK POLİTİKASINDA OYNADIĞI ROL

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2024 / 10

23.07.2024

Bu yazı, ilk olarak AVİM tarafından 26 Haziran 2024te yayınlanan [İngilizce bir makalenin](#) çevirisidir. Makalenin çevrilmesine AVİM Çevirmeni Ahmet Can Öktem katkıda bulunmuştur.

EUISS Hakkında

İnternet sayfasında yer alan açıklamalara göre, Avrupa Güvenlik Çalışmaları Enstitüsü (EUISS), Avrupa Birliği'nin dış, güvenlik ve savunma konularını analiz etmekle sorumlu ajansdır. Enstitünün temel görevi, Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (CSDP) ve Birliğin diğer dış eylemleri de dâhil olmak üzere Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (CFSP) uygulanmasında AB'ye ve üye ülkelere destek olmaktır. Sayfada ayrıca Enstitünün Ocak 2022 tarihinde, 2001/554 sayılı Konsey Ortak Eylemi kapsamında AB'nin dış eylem alanında analiz, öngörü ve ağ oluşturma kapasitesini güçlendirmek amacıyla bağımsız bir ajans olarak kurulduğu belirtilmektedir. Enstitü ayrıca AB'nin stratejik düşüncesini geliştirmek amacıyla, AB kurumları ile - güvenlik aktörleri de dâhil olmak üzere - dış uzmanlar arasında bir arayüz görevi görmektedir. CFSP/CSDPnin gelişimini destekleyen temel yapılar arasında yer almaktadır. EUISSin merkezi Paristedir. 2012 yılında, Belçika'nın başkenti Brüksel'de, AB Konseyi ve Konsey Genel Sekreterliği'nin ana merkezi olan Justus Lipsius binasında bir İrtibat Bürosu (BLO) açmıştır. BLO, Enstitü'nün AB kurumlarının merkezindeki tesirini ve görünürlüğünü artırmaktadır. EUISS'de yaklaşık kırk kişi çalışmaktadır. İnternet sayfasına göre Enstitü , yayınları veya etkinlikleri aracılığıyla politika yönelimli analizlere odaklanmaktadır. EUISS'in önde gelen yayını Chaillot İncelemeleri serisidir.[1]

Chaillot İncelemeleri geçmiş yayınlarında Türkiyeyi nasıl tasvir etmiştir?

2 Ekim 20218 tarihli ve 2018/28 nolu AVİM Analizimizde, Balkanların Geleceği- 2025 için Üç Senaryo başlıklı 3 Eylül 2018 tarihinde yayınlanan 147 sayılı EUISS Challiot İncelemesi hakkında bilgi verilmiştir.Bu bağlamda, Challiot İncelemesinde Türkiyenin Balkanlarda ABye muhalif bir ülke olarak takdim edilmesini eleştirerek, bu husustaki endişemizi belirtmiştik. Sözkonusu EUISS incelemesinde Türkiye Balkanlardaki yıkıcı dış aktörlerden biri olarak adlandırılmıştır. Analizimizde bunun çok haksız bir nitelendirme olduğunu belirtip, EUISSin Türk kamuoyuna bir düzeltme yapmakla borçlu olduğunu ifade etmiştik.
[2]

Bir başka örnek, EUISS tarafından Aralık 2021 tarihinde yayınlanan "Stratejik Pusula: AB Güvenliği ve Savunması için Yeni Yönler mi?" başlıklı Chaillot İncelemesi /171dir. Bu incelemede Türkiye, Rusya ve Çin ile birlikte, Balkanlara dışarıdan müdahale eden bir ülke olarak nitelendirilmektedir. Bunun AB'nin çıkarlarına zarar verdiği iddia edilmektedir. Aynı belgede Türkiye, Rusya ve Çin, AB'nin güneyinde ve doğusunda AB ile stratejik rekabet içinde olan ülkeler olarak da tanımlanmaktadır. Chaillot İncelemesine ilişkin analizimizde bu nitelendirmelere ilişkin aşağıdaki değerlendirmeyi yapmıştık:

Bu atıflardan da anlaşılacağı üzere, Avrupa Birliği Güvenlik Çalışmaları Enstitüsü (EUISS), genel bir yaklaşımı olarak, 1963ten beri ABnin ortak ülkesi, 2005ten beri AB üyeliğine aday ve 1952den beri NATO üyesi olan Türkiyeyi hasım ülke olarak görmektedir. EUISS, böylesine sığ bir vizyonla AB için güvenlik ve savunma üzerine temel bir belge hazırlamanın nasıl mümkün olabileceğini ciddi olarak kendisine sormalıdır. Bize göre, Türkiyeye karşı böylesine düşmanca bir tutumu akıl tutulması olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır.[3]

Yeni Chaillot İncelemesi/ 182: "Türkiye'nin Dünyadaki Kartları: Bahisleri Yükseltmek"

EUISS geçtiğimiz ay Türkiye üzerine yeni bir Chaillot İncelemesi yayınlamıştır. Çalışmanın başlığı "Türkiye'nin Dünyadaki Kartları: Bahisleri Yükseltmek" başlığını taşımaktadır. Çalışmanın İdari Özetw bölümü aşağıdaki girişle başlamaktadır:

Türkiye'nin dünyanın çeşitli bölgelerindeki etkisi genişlemiştir. Bu durum yalnızca ekonomik anlamda değil, aynı zamanda eğitim girişimleri veya Türk televizyon dizilerinin Afrika, Orta Doğu, Güney Kafkasya ve Batı Balkanlar'daki izleyiciler arasındaki ilgisinden görüldüğü gibi, ülkenin yumuşak gücünü başarılı bir şekilde yansıtmasında da açıkça görülmektedir. Yelpazenin sert güç ucunda ise, Türkiye'nin TB2 insansız hava araçlarının günümüz savaş alanlarındaki artan önemi yer almaktadır. Kültürel ihracatın ve teknolojik ilerlemelerin bu birleşimi, diplomatik cesaret, ekonomik genişleme ve güçlü askeri yetenekler konusunda açık hedeflere sahip bir ülkenin resmini çiziyor.[4]

Yukarıdaki paragrafta da belirtildiği üzere, çalışma dört bölgeye odaklanmaktadır: Afrika, Orta Doğu, Güney Kafkasya ve sözde "Batı Balkanlar." [5] Bölgesel işbirliği için bir rota çizmek"alt başlığını taşıyan İncelemenin sonuç bölümünü kaleme alan Dalia Ghanem şu öneride bulunmaktadır:

"AB ve Türkiye arasındaki ilişki, işbirliği ve gerilimin belirgin olduğu, karmaşık bir yapıya sahiptir. Her iki tarafın da Doğu Akdeniz'de kızıyan dinamikleri durdurmaya yönelik çabaları devam etmektedir ve Haziran 2021 tarihli Avrupa Komisyonu Sonuçlarında da belirtildiği üzere devam etmelidir. Türkiye'nin Balkanlar, Güney Kafkasya, Afrika ve Orta Doğu'da artan etkisi, her iki tarafın da ortak zemine yeniden odaklanması ve stratejik bir ortaklık kurması için bir fırsat sunmaktadır. Daha kapsamlı jeopolitik değişimler de böyle bir ortaklığı AB için giderek daha önemli hale getirmektedir. Bu bölümde, AB'nin bu gelişen ortamda Türkiye'nin güçlü yönlerinden faydalanarak ve potansiyel uyuşmazlık alanlarını ele alarak yol alması için politika önerileri özetlenmektedir... Önceki dört bölümde de görüldüğü üzere Türkiye, bu bölgelerdeki ülkelerle köprüler kurmasını sağlayan önemli bir yumuşak güce sahiptir. AB, bölgesel istikrarı ve kültürel alışverişi desteklemek için bu yumuşak güçten yararlanmanın birçok yolunu keşfedebilir."^[6]

Sonuç bölümünde her bir bölge için Türkiye ile somut işbirliği yapılabilecek alanlara ilişkin öneriler yer almaktadır.

Sonuç

Chaillot İncelemesi/182'de yer alan bölgelere göre AB'nin ve Türkiye'nin yapabileceği işbirliğine ilişkin önerilerin ayrıntıları şüphesiz önemlidir. Bu ayrıntılar önem taşımakla birlikte, kanaatimizce, 182 sayılı Chaillot İncelemesi'nin önemli yanı, EUISS sorumluluğunda hazırlanan bir belgede Türkiye'nin bu kez muhalif bir ülke olarak takdim edilmemiş olmasıdır. Bunu, AB'nin yaşadığı zihin tutulmasından kurtulmaya başlaması açısından olumlu bir gelişme olarak yorumlayabiliriz. Unutulmaması gereken nokta şudur: En kolay yaklaşım çatışmacı olmak, kalıplara bağlı kalmak ve deyim yerinde ise papağan gibi aynı söylemi tekrarlamaktır. Öte yandan, zor, ama toplumların, toplulukların ve ülkelerin yararına olan husus ise, çatışmayı bir kenara bırakmak, işbirliği yapmak ve yekdiğerini anlamaya çalışmaktır.

*Resim: [Daily Sabah](#)

^[1] The European Union Institute for Security Studies (EUISS), "About Us," accessed June 6, 2024, <https://www.iss.europa.eu/about-us>

^[2] Teoman Ertuğrul Tulun, "Chaillot Paper on Balkans Future: A Case of Ill-Informed Leading the Ill-Informed," AVİM Analysis no. 2018/28, October 2, 2018, <https://doi.org/10.31219/osf.io/ecwhj>. <https://avim.org.tr/en/Analiz/CHAILLOT-PAPER-ON-BALKANS-FUTURE-A-CASE-OF-ILL-INFORMED-LEADING-THE-ILL-INFORMED>.

[3] Teoman Ertuğrul Tulun, "EU Strategic Compass for Security and Defence Shows the Wrong Course at the Worst Possible Time," AVİM Analysis no. 2022/6.

[4] European Union Institute for Security Studies (EUISS), "Türkiyes Cards in the World: Raising the Stakes," Chaillot Paper no. 182, edited by Dalia Ghanem, with contributions from Pinar Akpınar, Ondrej Ditrych, Rossella Marangio, and Bojana Zorić, May 2024, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CP_182_0.pdf

[5] AVİM, "Batı Balkanlar" terimini siyasi amaçlı ayrılık yanlısı terminoloji olarak görmekte ve bölgeye ilişkin coğrafi ve tarihi "Balkanlar" tanımlamasının kullanılmasında ısrar etmektedir.

[6] Chaillot Paper no. 182 (2024), 45.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "DEĞİŞEN ALGILAR: AVRUPA GÜVENLİK ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ (EUISS) VE TÜRKİYE'NİN AB GÜVENLİK POLİTİKASINDA OYNADIĞI ROL." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2024 / 10. Temmuz 23. Erişim Haziran 01, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Analiz/DEGISEN-ALGILAR-AVRUPA-GUVENLIK-CALISMALARI-ENSTITUSU-EUISS-VE-TURKIYE-NIN-AB-GUVENLIK-POLITIKASINDA-OYNADIGI-ROL>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır